

Rozpad Československa a počátky II. světové války

Mnichovská dohoda a německá agrese

Obsah přednášky

- Okolnosti přijetí Mnichovské dohody a její důsledky
- Charakteristika hospodářství Protektorátu Čechy a Morava
- Počátky II. světové války

1938 – rozpad Versailleského systému

- V březnu bylo **k Německu připojeno Rakousko** (tzv. anšlus)
- Na podzim vyvrcholila německá kampaň proti Československu
- Vláda byla vystavena silnému mezinárodnímu tlaku ustoupit německým požadavkům, který vyvrcholil 21. září 1938 přijetím anglo-francouzského ultimáta
- Po dalších německých požadavcích byla v ČSR vyhlášena všeobecná mobilizace

Mnichovská dohoda

(30.9. 1938)

- Řešení měla přinést mnichovská konference
- Jednali zde představitelé Německa, Itálie, Anglie a Francie
- Na základě Mnichovské dohody se mělo Československo vzdát se pohraničních oblastí (Sudet)

Územní ztráty

- ČSR přišlo o 30 % svého území a třetinu obyvatel.
- **Polsku** po jeho ultimátu na začátku října 1938 bylo **postoupeno Těšínsko**.
- **Vídeňská arbitráž** Německa a Itálie z počátku listopadu 1938 rozhodla o odstoupení části jižního a východního Slovenska a Podkarpatské Rusi ve prospěch Maďarska.

Ekonomické důsledky územních změn

- V obsazených územích zůstaly dvě pětiny průmyslové kapacity
- Zúžil se vnitřní trh a zanikly dlouhodobé ekonomické vazby mezi vnitrozemím a pohraničím
- V důsledku přílivu stovek tisíců uprchlíků vzrostla nezaměstnanost

Tzv. druhá republika (1938-1939)

- Prezident Beneš abdikoval a poté odešel do exilu
- Novou hlavou státu byl zvolen Emil Hácha
- **Slovensko a Podkarpatská Rus získaly autonomii**
- Byly rozpuštěny politické strany, které nahradily vládní Strana národní jednoty a opoziční Národní strana práce – KSC byla zakázána
- **Byl nastolován autoritativní režim**

14.-15. březen 1939 – okupace českých zemí

- 14. března 1939 byl vyhlášen samostatný Slovenský stát
- 15. března byl prezident Hácha donucen souhlasit s obsazením českých zemí německým vojskem

Protektorát Čechy a Morava

- V čele formálně vláda a prezident, fakticky vládla okupační moc v čele s říšským protektorem
- Jeho zřízením **české země byly začleněny do německého velkoprostorového hospodářství**
- Byla zavedeno centrálně řízené hospodářství, provázené masivní militarizací

Centrální regulace ekonomiky

- V průmyslových závodech byl stanoven přesný výrobní program a centrálně byly přidělovány zakázky, suroviny, polotovary i paliva
- V zemědělství byl zaveden systém povinných dodávek
- Byly vytvořeny podnikatelské organizace s povinným členstvím

Změny hospodářského a sociálního vývoje

- Do oběhu dána také německá marka, oproti koruně byla nadhodnocena (kurz 1:10)
- V říjnu 1940 byla mezi Německem a Protektorátem **zřízena celní unie**
- V létě 1939 byly zřízeny úřady práce, jejichž hlavním úkolem bylo zajišťování náboru pracovních sil do Německa
- Po vypuknutí války byl zaveden **přídělový systém**

Ekonomická specifika Slovenského státu

- Součástí smlouvy o ochraně Slovenska Německem z března 1939 byl **tajný protokol o hospodářské a finanční pomoci**
- Podle něj měla být zemědělská produkce, dřevařský a lesní průmysl a surovinové zdroje využívány vzhledem k potřebám Německa
- Na vnitřním trhu zde neobíhala marka
- Nebyla zde zřízena celní unie

Počátky II. světové války

- **23. 8. 1939** Německo a SSSR podepsaly **pakt o neútočení**
- Jeho součástí byl tajný protokol – obě země si rozdělily sféry vlivu v Pobaltí a v Polsku
- **Německý útok na Polsko 1. září 1939** fakticky zahájil II. světovou válku

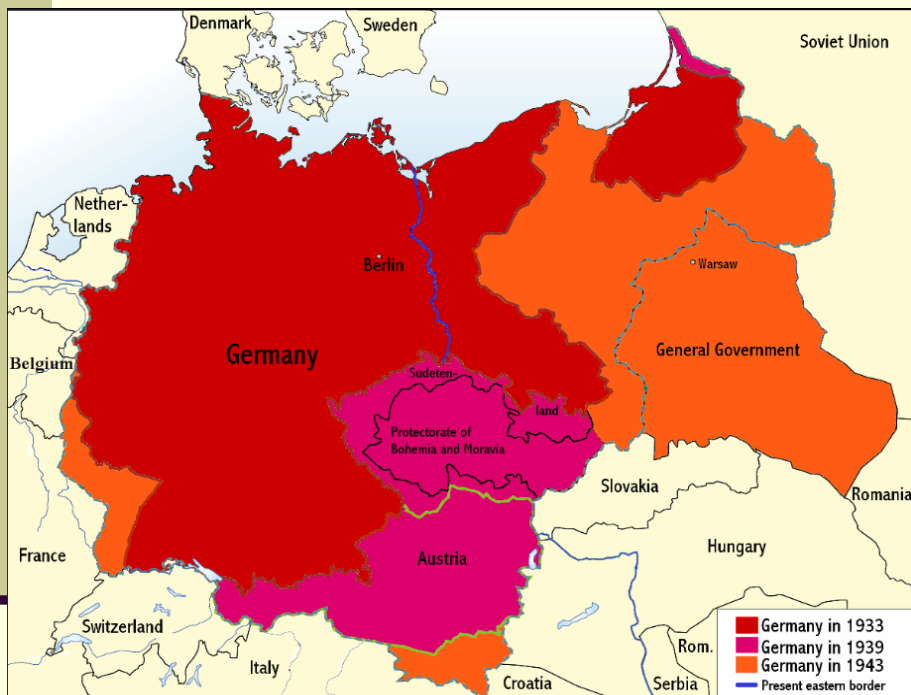
Německá „blesková válka“ na Západě

- Na začátku roku 1940 Německo obsadilo Norsko a Dánsko, na jaře země Beneluxu, v červnu kapitulovala Francie

Německé velkoprostorové hospodářství

- Opíralo se o materiální a lidský potenciál ovládaných zemí
- Využívalo jejich surovinové či agrární zdroje
- Tato politika zahrnovala i nucené nasazování miliónů lidí na práci v Německu

Shrnutí

- **Po přijetí Mnichovské dohody** v roce 1938 se začal v ČSR prosazovat **německý vliv**.
- V březnu 1939 Německo obsadilo české země a přeměnilo je v **Protektorát Čechy a Morava**. Slovensko získalo samostatnost.
- Německo chtělo využít především průmyslový potenciál českých zemí a přeměnit je v jednu ze svých hlavních zbrojíren bylo.
- Po dobytí Polska a úspěšném tažení v severní a západní Evropě začalo Německo budovat své velkoprostorové hospodářství.